

INFLUENȚA FACTORILOR PSIHO-SOCIALI ASUPRA COMPORTAMENTULUI DEVIANT LA PREADOLESCENȚI

Cristina COZMAC, studentă,
Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte,
Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți
Conducător științific: **Luminița SECRIERU**, dr., conf. univ.

Abstract: *The latest statistical data provided show that behavioral deviance is currently popularized, especially among preadolescents, so it is considered necessary to identify the psycho-social factors that influence deviant behavior in preadolescents.*

This article contains theoretical information on the specificity of the deviant behavior, its etiology, typology and description of the psycho-social causes of the deviant behavior in the preadolescents, not least the particularities of the preadolescent age. Also, results of experimental research that integrate with theoretical research can be found. Thus, deviant behavior can be associated with low self confidence, high levels of anxiety and hostility. The results of the research have been gathered following the self-confidence test (Romek V.G.), the Anxiety Scale (J.Taylor, 1953), the Inventory of Hostility (Durkee, 1957, reviewed 2010), highlighting psychological factors. Among the social factors that have been identified through the Psychosocial Assessment and Conduct Demonstration Questionnaire are the influence of the antisocial group and the origin of the disorganized family. Interpreting the results of the research highlights the relationship between the psychological and social factors that influence the behavioral deviant in preadolescents.

Keywords: *deviant behavior, preadolescents, school, family, anxiety, self-confidence, hostility.*

Conceptia fenomenului de comportament deviant, a sistemelor sale de manifestare și cauzalitate își argumentează existența și contemporanietatea prin însușirile sale mai mult sau mai puțin puternice, efectele căruia nu pot exista fără a lăsa urme observabile. Cuprinzând ansamblul încălcărilor și abaterilor comportamentale de la normele scrise sau nescrise, aprobate de o societate, comportamentul deviant se caracterizează printr-o serie de calități generale și comune, ceea ce reprezintă subiectul cercetării preconizate, pentru identificarea factorilor psiho-sociali și a cauzelor care generează acest fenomen, astfel specificând condițiile ce prevăd corijarea comportamentului deviant.

Nu putem contesta rezultatele negative ale comportamentului deviant și numărul semnificativ al preadolescenților marcați de acest fenomen. Ultimele date statistice furnizate arătau că rata devianței comportamentale, prin toate manifestările sale, menționate de M. Cusson: consumul de droguri; transgresiunile sexuale; devianțele religioase; bolile mentale; sinuciderea; infracțiunile și delictele [4, p.439] actualmente sunt mai accentuate. Culegerea statistică „Copiii Moldovei” prezintă o sinteză a principalilor indicatori statistici privind situația copilului în Republica Moldova în perioada anilor 2005-2015, realizată de Centrul Național de Management în Sănătate, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Justiției, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Casa Națională de Asigurări Sociale, Ministerul Tineretului și Sportului, demonstrează că furtul include 659 copii în anul 2015, 854 - în anul 2014, 802 - în anul 2013; consumul de droguri specifice - 26 copii în anul 2015; 18 copii - în anul 2014; 9- copii în anul 2013 [5, p. 115]. Astfel, putem constata că furtul, consumul de droguri, abaterile de la normele acceptate de o societate sunt actuale în societatea noastră, evidențiind necesitatea studiului factorilor ce influențează și alte comportamente deviante, determinarea cauzelor și efectelor. Identificarea acestor factori se datorează necesității de a ușura implementarea măsurilor de prevenire, intervenție și reducere a acestui fenomen, astfel minimalizând devianța comportamentală în rândul preadolescenților.

Preadolescenții întâmpină dificultăți în a distinge între ceea ce este interzis, dar atrăgător, și ceea ce le este permis, fapt determinat, în mare parte, și de educația insuficientă din partea familiei, care încă în copilărie trebuie să promoveze valorile și să justifice ce este binele și răul. Problema migrației, ce s-a stabilit deja de mult timp în Republica Moldova, contribuie la incapacitatea părinților de a monitoriza conduita copiilor.

Astfel, **scopul** investigației rezidă în identificarea factorilor psiho-sociali care influențează comportamentul deviant al preadolescenților.

Obiectivele investigației:

- Analiza și studierea literaturii de specialitate privind cauzele conduitei deviante în rândul preadolescenților;
- Analiza literaturii de specialitate care consolidează cunoștințele raportate la particularitățile perioadei preadolescente;
- Desfășurarea cercetării experimentale privind identificarea factorilor psiho-sociali ce influențează comportamentul deviant în rândul preadolescenților;
- Elaborarea concluziilor privind rezultatele cercetării experimentale.

Ipotezele cercetării: Presupunem că încrederea în sine, anxietatea și ostilitatea (prin dimensiunile sale) corelează cu exprimarea comportamentului deviant la preadolescenți.

Baza conceptuală a cercetării reprezintă noțiunile generale asupra comportamentului deviant, cauzele și dependența factorilor care influențează comportamentul deviant al preadolescenților în baza lui Sorin M. Rădulescu (1998), Ursula Șchiopu (1997), Popescu-Neveanu Paul (1978), cu privire la factorii psiho-sociali care influențează comportamentul deviant al preadolescenților.

Metode, procedee și tehnici ale cercetării:

- *Teoretice*: cercetarea literaturi de specialitate, analiza, sinteza, compararea, generalizarea;
- *Empirice*:
  - Chestionar „Evaluarea factorilor psiho-sociali și a manifestărilor conduitei deviate”
  - Scala de Anxietate (J. Taylor, 1953) [8];
  - Inventarul de Ostilitate (Durkee, 1957, revizuit 2010) [9];
  - Testul Încrederii în sine (Romek V.G.) [10, p. 7-10];
- *Statistice*: sistematizarea datelor, prelucrarea cantitativă și calitativă a rezultatelor.

Baza experimentală a cercetării o constituie eșantionul creat din 15 subiecți, ce cuprind vârsta 11-14 ani, beneficiari ai centrului de plasament temporar din mun. Bălți. Copiii demonstrează o paletă vastă de comportamente deviate.

În sens larg, comportamentul deviant trebuie privit în varianta unei game impunătoare de manifestări umane acoperind „toate actele sau stările care au în comun faptul că ofensează sentimentele, așteptările sau normele colectivității în cadrul căreia apar și se manifestă”. În sens restrâns, comportamentul deviant urmează a fi abordat pe dimensiunea abaterilor de la normele sociomorale, care prefigurează, precum am menționat deja, tipul ideal de reacții adaptative și care pun într-o ordine pilduitoare motivele, convingerile, sentimentele, scopurile și structurile de conștiință ale actorilor sociali [7, p. 11].

Analizând literatura de specialitate, putem observa că concepția comportamentului deviant nu se schimbă semnificativ. Paul Popescu-Neveanu menționa că comportamentul deviant desemnează abaterea de la normele acceptate în interiorul unui grup sau al unei societăți, putând conduce la conflicte între individul care încalcă aceste norme și grupul sau societatea respectivă [2, p.193].

Actualmente, constatăm că comportamentul deviant este considerat ca fiind o situație de abatere de la normele unui grup, față de care se încalcă sistemul de reguli și consemne, atitudini și aspirații [1, p. 226-227]. Altfel spus, acest fenomen reprezintă o abatere de la normă sau nerespectarea regulilor stabilite și acceptate de un grup, acestea fiind scrise sau nescrise.

Din perspectiva definițiilor enumerate în literatura de specialitate, a noțiunii de comportament deviant, am identificat formele conduitei indisciplinare care variază după gravitate: impulsivitate și agresivitate excesivă, minciună, furt, vagabondaj, eșec școlar, fuga de acasă, consum de droguri, alcool și tutun etc. De asemenea, aceleași manifestări ale comportamentului deviant, dar și altele, le putem regăsi în Dicționarul de Psihologie, enumerate de Ursula Șchiopu, acestea fiind: simularea, comportament autodisruptiv, narcofilie, comportamentul actului de cerșit, agresivitate, violență, furt [1, p.139]. Putem conchide că, în mod necesar, conceptul înglobează ansamblul conduitei care nu corespund așteptărilor acceptate de majoritate, altfel spus acele așteptări care corespund normelor legitime din interiorul societății.

Cu toate acestea, subliniem că, dat fiind faptul că vârsta preadolescentă este considerată vârstă vulnerabilă, probabilitatea comportamentelor deviate crește. Prea-

dolescența este vârsta unor mari transformări anatomice, morfologice, fiziologice, psihice etc. Odată declanșate, nu se limitează la o anumită sferă [3, p. 107], mai ales printr-o intensă formare a personalității, creșterea forțelor morale și intelectuale [6, p. 545], dar, în același timp, conduitele deviante fiind niște reacții specifice ale acestora la frustrările pe care le îndură în conformitate cu cerințele mediului. Ele se datorează inadaptării copilului la aceste solicitări exagerate în această perioadă și așa deloc ușoară, în rezultat generând conflicte – latente sau manifeste – între aceste două părți: copil – școala (cerințe, regulament, alți elevi, profesori); copil – familie; copil – mediu extrafamilial; dar, în același timp, între el și propria lui personalitate.

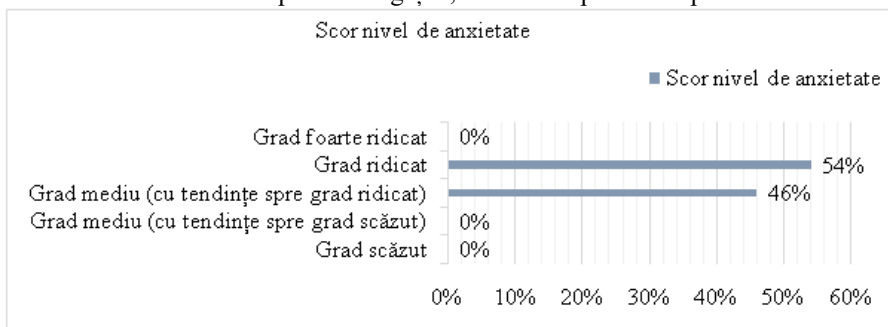
Rezultatele acumulate în baza celor patru instrumente ale cercetării, Chestionar „Evaluarea factorilor psiho-sociali și manifestărilor conduitelor deviante”; Scala de Anxietate; Inventarul de Ostilitate; Testul Încrederii în sine sunt sugestive.

În vederea culegerii și prelucrării informațiilor despre subiecți, confirmarea sau infirmarea manifestărilor comportamentelor deviante, pornind de la stabilirea principalelor dimensiuni și indicatori ai comportamentului deviant, a fost utilizat Chestionarul „Evaluarea factorilor psiho-sociali și manifestărilor conduitelor deviante”. Conform chestionarului, pentru secțiunea *relațiile familiale și interpersonale*, se dovedește că toți cei 100% din respondenți provin din familii vulnerabile, nefavorabile (părinți adicți de alcool, droguri, șomeri, manifestă violență față de copil), părinții acestora fiind lipsiți de drepturi părintești. La momentul actual, neavând alt tutore, respectarea drepturilor copilului este monitorizată de către reprezentanții centrului de plasament temporar. Pentru segmentul *educația, pregătirea și ocupația* se constată că toți subiecții (100%) demonstrează absenteism școlar, reușită școlară scăzută (dificultăți de adaptare, aptitudini și competențe scăzute, relații interpersonale dificile). Din discuția cu colaboratorii de la centru remarcăm că beneficiarii absentează nu doar de la școală, dar și de la plasamentul temporar. Pentru ameliorarea situației, lucrătorii centrului de plasament temporar colaborează cu poliția, copiii fiind căutați 1-2 zile, după care revin singuri, justificându-și absențele foarte ferm. *Mediul de trai și stilul de viață al subiecților* se caracterizează prin asocieri cu semeni cu comportament antisocial, lipsa prietenilor prosociali, considerând că consumul de *substanțe, tutun* este ceva normal. Construiesc dificil relații interpersonale datorită stilului de viață. Din spusele psihologului, s-au urmărit cazuri de furt în cadrul plasamentului temporar, participarea beneficiarilor fiind demonstrată. Pentru secțiunea *sfera emoțională și sănătatea mentală*, la cei 100% de subiecți nu se urmăresc abateri, nu au fost înregistrate diagnostici de boli mentale sau sesizări la serviciile de sănătate mentală. Din discuțiile cu psihologul de la plasament, constatăm că nu au fost urmărite deficiențe emoționale sau psihologice (fobii, mâncare sau somn instabil, sentimente suicidare sau tendințe). Totuși, putem observa că pentru secțiunea *percepția propriei persoane și a celor din jur*, sesizăm dificultățile cu care se confruntă acești preadolescenți în autoidentificare, estimări inadecvate, neîncredere în alții, care afectează *gândirea și comportamentul* prin lipsa de înțelegere a consecințelor, impulsivitate, lipsa neîncrederii în forțele proprii. Chestionarul ne-a permis să constatăm *atitudinea respondenților față de infracțiu-*

ne, care denotă negarea gravității comportamentelor manifestate, lipsa de remușcări și prezența gândurilor la contravenție ulterioară. Dacă este să analizăm ultima secțiune *motivația de schimbare*, putem remarca că subiecții nu sunt îngrijorați față de viitorul său și nu conștientizează gravitatea dificultăților cu care se confruntă. Putem conchide prezența comportamentelor deviante manifestate de subiecți, acestea fiind nesupunerea față de norme și abateri de la regulile impuse în cadrul centrului de plasament temporar sau școală (absenteism, nereușită), utilizare și adicții de substanțe, negarea culpabilității și gravității comportamentelor.

Analiza datelor privind nivelul de anxietate

Rezultatele privind nivelul de anxietate la respondenți au fost acumulate aplicând *Scala de Anxietate*, elaborat de J.Taylor în 1953. Chestionarul este destinat examinării gradului de anxietate. Este esențial de subliniat că rezultatele sumate ne oferă informații despre gradul anxietății: 40-50 puncte denotă un grad foarte ridicat de anxietate; 25-40 puncte relevă un grad ridicat de anxietate; 15-25 puncte indică un grad mediu (cu tendința spre un grad ridicat) de anxietate; 5-15 puncte denotă un grad mediu (cu tendința spre un grad scăzut) de anxietate; 0-5 puncte relevă un grad scăzut de anxietate. În timpul investigației, rezultatele păreau surprinzătoare.

Fig. 1. *Repartizarea grafică a nivelului anxietății*

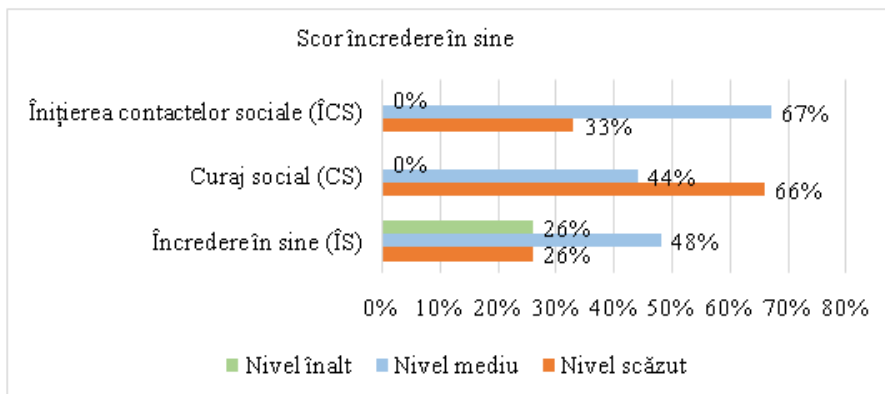
Constatăm că, la subiecții experimentali se urmărește un nivel al anxietății în creștere (Fig.1.). Este evident faptul că niciunul din respondenți nu acumulează un grad scăzut, mediu (cu tendințe spre grad scăzut) sau grad foarte ridicat. Grupul țintă se califică aproximativ egal, cu excepția unui singur subiect, în rezultat acumulând un scor sporit pentru grad de anxietate ridicat (54%) și pentru grad mediu, dar care are tendințe spre grad ridicat (46%). Remarcăm că rezultatele investigației demonstrează confruntarea subiecților cu o stare afectivă caracterizată printr-un sentiment echivoc, de insecuritate, de neliniște, în raport cu un stimul. Situațional, amenințarea care provoacă starea de anxietate nu este conștientizată, dar poate da o reacție fiziologică, psiho-somatică (dureri de cap, palpații ale inimii, tremurici a mâinilor, somn neliniștit). De asemenea, gradul ridicat de anxietate la respondenți se caracterizează prin frică, fără o amenințare reală, neîncredere în forțele proprii, neajunsul tăriei de caracter pentru înfruntarea dificultăților de viitor, iritabilitate, inutilitate.

Analiza datelor privind încrederea în sine

Analiza și compararea literaturii de specialitate evidențiază o neîncredere în sine sporită la toți preadolescenții, în deosebi pentru cei ce demonstrează comportamente deviante, fapt observabil și în urma cercetării experimentale realizate (Tabelul 1.), componentele căreia își pot lăsa amprenta asupra autoeficacității și conduitelor relaționale și sociale.

Tabelul 1. Scor pentru încredere în sine

Scala	Încredere în sine (ÎS)	Curaj Social (CS)	Inițierea contactelor sociale (ÎCS)
Nivel scăzut	26%	66%	33%
Nivel mediu	48%	44%	67%
Nivel înalt	26%	0%	0%

Fig. 2. Repartizarea grafică a nivelului încrederii în sine

Încrederea în sine a fost analizată cu ajutorul *Testului Încrederii în sine (Romek V.G.)*, care evaluează încrederea în sine și studiază capacitatea de a întreține relații interpersonale adecvate.

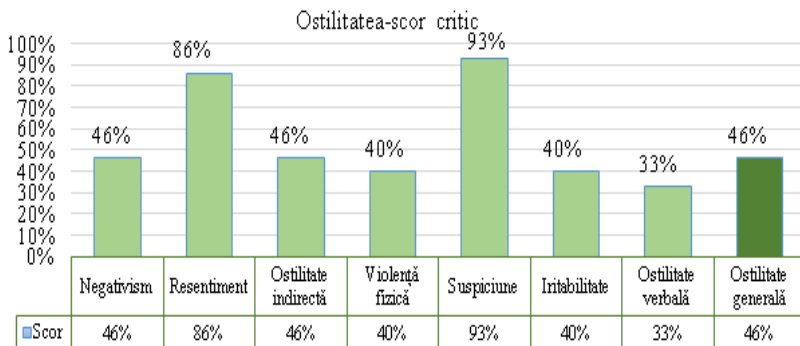
Interpretarea datelor din Fig. 2. ne permite să constatăm că 26% din numărul total de respondenți urmăresc un nivel ridicat al încrederii în sine (ÎS), 26% dintre ei – un nivel mediu al încrederii în sine și 48% au un nivel scăzut al încrederii în sine. Încrederea în sine (ÎS) este unica dimensiune care urmărește date ce se califică ca nivel înalt, care prezintă același rezultat și la nivel scăzut (26%), ceea ce indică că subiecții își conștientizează independența, mizează pe forțele proprii, sunt încrezuți în ceea ce își doresc și convingși că modul de a obține aceasta, ales de ei, este corect.

În vederea Curajului social (CS) constatăm că niciun subiect din grupul țintă nu acumulează un scor, 0% nivel înalt, 44% – nivel mediu, iar 66% – nivel scăzut. Datele denotă un rezultat critic. Subiecții cu nivel înalt al curajului social (CS) ar fi caracterizat prin hotărâre, îndrăzneală în luarea deciziilor și realizarea sarcinilor, experimentul curent denotă că subiecții se caracterizează prin confuzie, imprecizie, neîncredere, timiditate, teamă în luarea deciziilor sau realizarea unor sau altor acțiuni, demon-

strând cu nivel scăzut al curajului social (CS-66%). Ca și în cazul Curajului social, datele privind dimensiunea Inițierea contactelor sociale (ICS) indică un scor de 0% manifestă nivel înalt, 67% - nivel mediu, iar 33% - nivel scăzut. Subiecții ce acumulează scor scăzut al ICS se caracterizează prin pasivitate, impartiicipativitate, lipsa inițiativei, teama de a oprima pe celălalt. Observăm că mulți dintre respondenți acumulează la nivelul mediu al încrederii în sine și inițierea contactelor sociale, scor scăzut al curajului social. Preadolescenții se caracterizează ca fiind indiferenți, impartiicipativi, frustrați, inhibați, fără încredere în sine și lipsiți de inițiativă, responsabilitate.

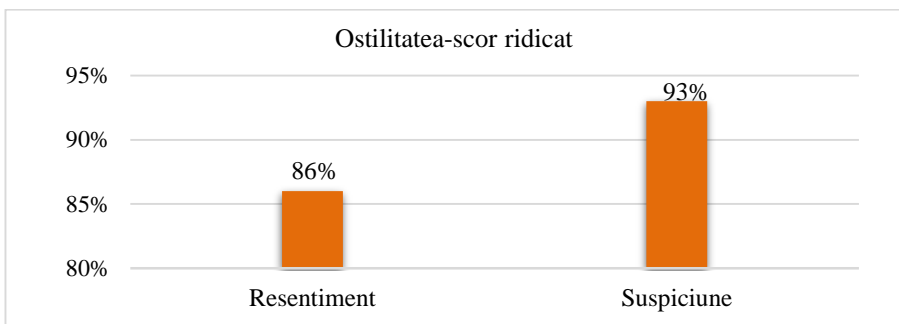
Analiza atitudinală a ostilității la preadolescenții în raport cu conduită deviantă

După cum demonstrează cercetarea teoretică, ostilitatea în rândul persoanelor ce manifestă comportament deviant este ridicată. Această concluzie este sprijinită și de investigația realizată, conform căreia se urmărește ostilitate sporită pentru respondenții din grupul țintă al experimentului. Comparativ, scorul general poate fi gestionat într-o direcție sau alta, rezultatele obținute pe diferitele dimensiuni ale scalei oferă informații sugestive, palpabile. În totalitate, pentru eșantionul investigației, numărul elevilor care înregistrează scoruri critice la ostilitatea generală este mai scăzut (46%) decât al celor care înregistrează valori normale (54%). Însă este de menționat faptul că din cei 8 subiecți, care înregistrează valori ce se încadrează în limita normei, 2 subiecți sunt la limita scorului critic (37 puncte acumulate, 38 puncte scor critic), ceea ce denotă că nivelul de ostilitate este crescut și subiecții se implică în relații dificile și dezagreabile (Fig. 3).

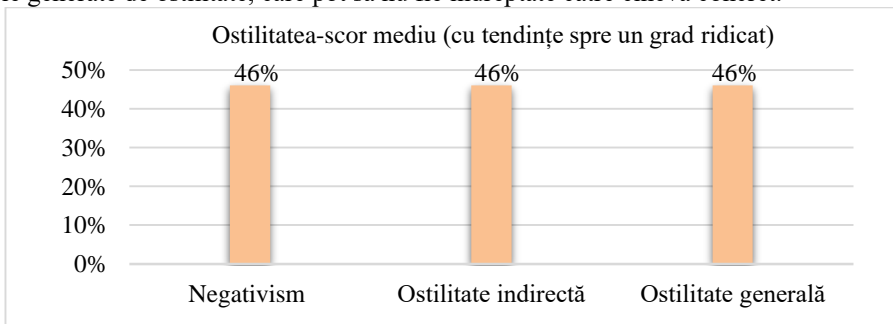
Fig. 3. Repartizarea grafică a dimensiunilor ostilității

Rezultatele investigației denotă scorul aproximativ maxim a suspiciunii (SU-93%) (Fig. 4), care variază de la neîncredere și prudență în raport cu ceilalți, până la convingerea că va fi agresat. De asemenea, scor ridicat se constată pentru dimensiunea resentiment (RE-86%), care implică gelozia față de alții, dusă adesea până la ură. Aceste două dimensiuni explică cel mai bine comportamentul deviant al preadolescenților, precum că demonstrează respingerea altor persoane și interacțiunea doar cu un grup deja cunoscut, care oferă siguranță și acceptare, chiar dacă impune realizarea unor acțiuni inacceptate de societate.

Fig. 4. Repartizarea grafică a rezultatelor ce denotă scor ridicat

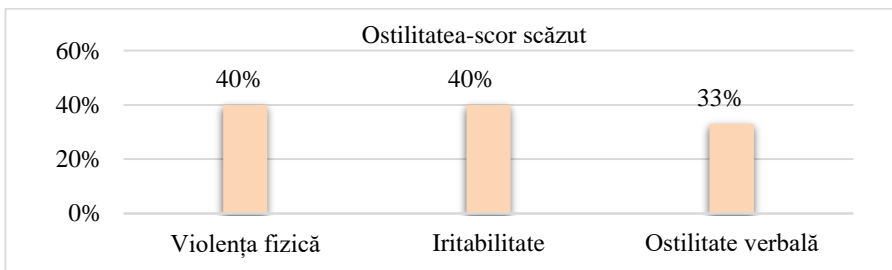
Conchidem, scorul acumulat pentru aceste dimensiuni evidențiază implicarea subiecților investigați în comportamente dificile și dezorganizate, potrivit rezultatului acumulat pentru ostilitatea general (OG-46%), și negativismul (NE-46%), care, de obicei, se manifestă printr-un comportament opozant față de autoritate, variază de la lipsa de binevoiență la nesupunere față de reguli. Pentru un număr dintre subiecții eșantionului sunt specifice așa comportamente ca pierderea firii, trântirea ușii, acestea sunt identificate din scor înalt înregistrat pentru ostilitatea indirectă (OI-46%) (Fig.5), care implică comportamente de direcționare a ostilității către cineva în mod ocolit, prin bârfeli răutăcioase sau bancuri. Alte comportamente indirecte, ca trântirea ușilor sau pierderea firii, permit unui individ să-și descarce trăirile generate de ostilitate, care pot să nu fie îndreptate către cineva concret.

Fig. 5. Repartizarea grafică a rezultatului ce denotă scor mediu

Rezultatele demonstrează scorul scăzut, dar nu semnificativ, pentru dimensiunea violență fizică (AS-40%), care denotă că subiecții, frecvent, se abțin de la aplicarea violenței fizice, nu impun forță împotriva altora. De asemenea, pentru dimensiunea iritabilitate (IR-40%) (Fig. 6.), care implică, doar pentru unii, promptitudinea de a exploda la cea mai mică provocare și ostilitatea verbală, înregistrează scor de (OV-33%), caracteristică fiind doar pentru câțiva subiecți comunicarea trăirilor negative față de alții în mod verbal, fiind evidentă atât în conținutul exprimării (critici, blesteme), cât și în modalitatea de exprimare (argumente, țipete, strigăte).

Fig. 6. Repartizarea grafică a rezultatului ce denotă scor scăzut

Concluzii. Pentru eșantionul investigației, rezultatele obținute conturează raportul dintre încrederea în sine scăzută, nivel de anxietate și ostilitate înalt, în contextul manifestării comportamentului deviant. Concretizând, subiecții se confruntă cu o stare afectivă caracterizată printr-un sentiment echivoc, de insecuritate, de neliniște, neîncredere, fiind neconștientizată amenințarea reală, ceea ce reprezintă un grad înalt de anxietate în raport cu neîncrederea în sine, pe dimensiunea curajului social, ce se caracterizează prin confuzie, imprecizie, timiditate, teama în luarea deciziilor sau realizarea unor acțiuni concrete, fiind mai ușor influențați de grupurile antisociale. De asemenea, rezultatele investigației demonstrează prezența atitudinii ostile din partea preadolescenților și pot fi corelate cu conduita deviantă, care este îndreptată către cei din jur, datorită suspiciunii și neîncrederii preadolescenților, care au fost neglijați de dragostea și grija părinților.

Rezultatele cercetării experimentale confirmă ipoteza conform căreia încrederea în sine, anxietatea și ostilitatea (prin dimensiunile sale) corelează cu exprimarea comportamentului deviant la preadolescenți. Astfel, în cazul subestimării încrederii în sine, cresc șansele ca nivelul anxietății și ostilității să fie supraestimate.

Bibliografie:

1. ȘCHIOPU, U. *Dicționar enciclopedic de psihologie*. București: Editura Babel, 1997. 704 p. ISBN: 973-48-1027-8
2. POPESCU-NEVEANU, P. *Dicționar de psihologie*. București: Editura Albatros, 1978. 783 p. ISBN: POPSICLE 1978
3. RĂDULESCU, S. M. *Sociologia Devianței. Teorii. Paradigme. Arii de cercetare*. București: Ed. VICTOR, 1998. 176 p. ISBN 973-97318-8-0
4. BOUDON, Raymond. *Tratat de sociologie*. [online] [citat 12.12.18] Disponibil: https://www.academia.edu/7134527/Tratat_de_sociologie_-_Raymond_Boudon
5. *Copiii Moldovei. Publicație statistică*. [online] [citat 17.01.2019] Disponibil: http://www.statistica.md/public/files/publicatii_electronice/Copiii_Moldovei/Copiii_Moldovei_2016.pdf
6. <https://lectiadefilosofie.files.wordpress.com/2014/01/dictionar-de-psihologie-neveanu.pdf>
7. ȘLEAHTIȚCHI, M. *Cum interpretăm devianța: ca o abatere de la normele de orice natură sau ca o încălcare a normelor de o anumită natură?* [online] [citat 01.12.2018] Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/5_14Cum

%20interpretam%20devianta_ca%20o%20abatere%20de%20la%20normele%20d
e%20orice%20natura%20sau%20ca%20o%20incalcare%20a%20normelor%20de
%20o%20anumita%20natura.pdf

8. *Scala de anxietate*. [online] [citat 02.04.2019] Disponibil: <http://sspt.md/biblioteca/teste/-Scala-de-anxietate%20taylor.pdf>
9. *Inventarul de Ostilitate*. [online] [citat 01.04.2019] Disponibil: <https://ru.scribd.com/document/162604448/Inventarul-de-Ostilitate>
10. <http://sspt.md/biblioteca/teste/Teste%20diferite.pdf>